

JOB

HVA TENKER DU?

1. Gud kan ikke gjøre alt det gode han ønsker å gjøre pga den pågående åndelige krigen.
2. Gud har all makt og sender også lidelse. Han har en grunn for alt.
3. Gud har all makt men sender ikke lidelse. Han tillater lidelse som en del av den falne verden.

NÅR?

- *“Det bodde en mann i landet Us...” (1,1)*
 - 2 Sam 12,1: *“Det bodde to menn i en by....”* (lignelse)
 - Jer 26,20: *“Det var også en annen mann...”* (historisk)
- Esek 14,14.20: *“Om disse tre mennene, Noah, Daniel og Job, var der, kunne de ved sin rettferdighet bare berge sitt eget liv...”*
- Jak 5,11: *“Dere har hørt hvordan Job holdt ut...”*
- Forslag fra 2000 - 300 f.Kr.
- Trolig en gammel historie uansett, selv om boka kanskje ble skrevet senere.

HVOR?

- Us forbindes med Edom i Jer 25,20 og Klag 4,21, men med Aram i 1 Mos 10,23 og 22,21.
- 1 Mos 36,28 nevner en person ved navn Us - som bor i Edom
- "Østen" (1,3) kan være alt øst for Jordan-elva
- Sabeere (1,15) sør i Arabia, kaldeere (1,17) ved Tigris
- En israelitt utenfor Israel, eller trodde han bare på Israels Gud?

JOHN WALTON & TREMPER LONGMAN III

Vi inntar derfor det synet at, selv om Job selv kan ha vært en virkelig person som faktisk levde, er resten av boka et litterært kunstverk som gir oss en visdomsdiskusjon innenfor en ekstrem ramme... Dette er viktig for noen lesere fordi det er lett å bli distrahert av dette bildet av en Gud som "inngår veddemål med djevelen" eller ikke vet noe om hva Satan gjør eller hva som motiverer Jobs rettferdighet. I stedet burde vi ta dette scenarioet som hypotetisk: Hva om vi tenker oss...? Med dette synet bevares sannheten i bokas budskap, mens potensielle bekymringer om Guds natur unngås... Om vi kaller det en tankeeksperiment eller bare et hypotetisk scenario med en ekstrem ramme, kan vi møte tekstens Gudgitte budskap uten å bli distrahert av tilfeldige rariteter og uten angsten som kommer med å lure på hvorfor Gud drepte barna til Job.

“Alt strev fører vinning med seg,
tomt snakk gir bare tap.”

– *Ordspråkene 14,23*

“Jeg er garantert fortjeneste hvis jeg jobber
hardt. Ingenting kan gå galt da.”

– *Ordspråkene 14,23*

“Doven hånd gjør fattig,
men flittige hender gjør rik.”

– *Ordspråkene 10,4*

“Hvis du er fattig, kan du ikke klage.
Du er bare lat.”

– *Ordspråkene 10,4*

“Det er Herrens velsignelse som gjør rik,
eget strev legger ingenting til.”

– *Ordspråkene 10,22*

“Hvis jeg er uærlig og blir rik,
så er det likevel Guds velsignelse.”

– *Ordspråkene 10,22*

“Alle rike er velsignet av Gud.
Ingen fattige er velsignet av Gud.”

– *Ordspråkene 10,22*

“Gud liker Norge bedre enn alle u-land.”

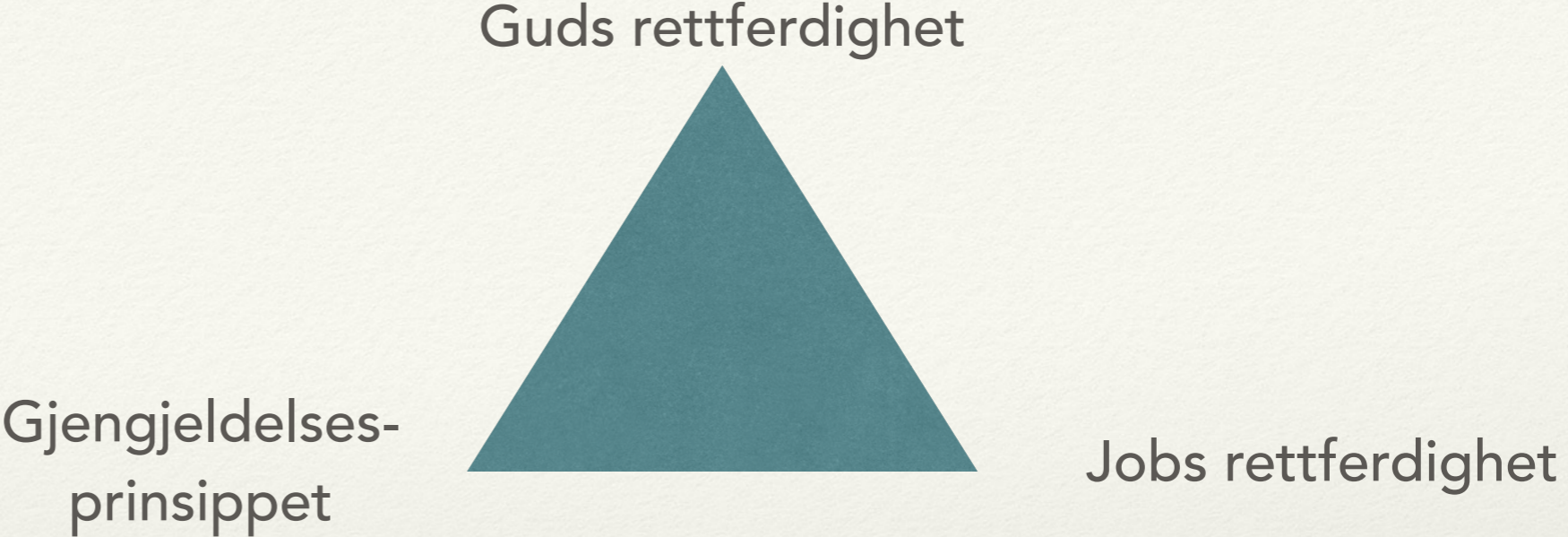
– *Ordspråkene 10,22*

“Å være ydmyk og frykte Herren
gir rikdom, ære og liv.”

– *Ordspråkene 22,4*

“Hvis noen dør tidlig,
var grunnen at han ikke fryktet Gud.”

– *Ordspråkene 22,4*

1-2	Prolog	Gud sier at Job er rettskaffen
3-27	Dialog	<p style="text-align: center;">Guds rettferdighet</p> <p style="text-align: center;">Gjengjeldelses- prinsippet</p> <p style="text-align: right;">Jobs rettferdighet</p>
28	Visdoms- dikt	Forfatterens stemme som en overgang til talene?
29-31	Job	Siste tale. Ender med å kreve at Gud svarer (31,35)
32-37	Elihu	Gud kan bruke lidelse for å få menneskers oppmerksomhet. De rettferdige vil omvende seg, mens de ugudelige vil ikke og vil gå fortapt.
38-41	Gud	Svarer på anklagene ang. hans rettferdighet og hvordan han styrer verden. Gud ser alt. Job ser bare en liten del. Guds tilsynelatende urettferdighet må ses i et større perspektiv.
42	Epilog	Job innser at det er mye han ikke forstår og angrer på det han har sagt i sin frustrasjon. Gud sier likevel at Job talte sant om ham og gir ham dobbelt av hva han hadde før.

HVA ER JOBS GUDSBILDE?

- Hva kan motivasjonen hans være i 1,4-5?
- 3,25 (BGO97): *"For det fryktelige som jeg fryktet, er kommet over meg, og det jeg hadde angst for, har nådd meg."*
- Sier 7,17-20 og 10,5-7 oss noe?
- 31,23: *"For Guds ulykker skremmer meg, jeg kan ikke stå meg imot hans velde."* (Kontekst: Jobs gode gjerninger.)

MY GOD IS _____.

SATAN?

- De fleste oversettelser: 'Satan'
- NO11: 'Anklageren'
- Septuaginta (LXX): 'diabolos'

SATAN?

- Mennesker:
 - 1 Sam 29,4 - David
 - 2 Sam 19,22 - Serujas sønner
 - 1 Kong 5,4 - Salomons menneskelige fiender
 - 1 Kong 11,14 - Edomitten Hadad
 - 1 Kong 11,23.25 - Reson, Eliadas sønn
 - Sal 109,6: parallell til 'ugudelig' (LXX: diabolos)
- Himmelske vesener:
 - Job 14x - bestemt artikkel hele veien
 - 4 Mos 22,22.32 (mulige verb) - Herrens engel
 - 1 Krøn 21,1 - en motstander/Satan egget David (LXX: diabolos)
 - Sak 3,1-2 (3x): bestemt artikkel

“

JOB BRYR SEG BARE OM
VELSIGNELSENE. TA DEM FRA HAM
OG DU SKAL SE AT HAN IKKE
FRYKTER DEG.

”

— *Anklagerens anklage (1,9-11)*

“ HVORFOR ER JOB
RETTSKAFFEN? ”

SÅ HVA HANDLER
BOKA OM?

- Hvis boka handler om det ondes problem og hvorfor de uskyldige lider, hvorfor svarer ikke Gud tydelig på det?
- Spørsmålet er ikke "Hvorfor lider Job?", men "Hvorfor er Job rettskaffen?" Handler boka mer om grunnene til rettskaffenhet?
- Poenget med veddemålet mellom Gud og Satan er for å vise at Jobs lidelser ikke er et resultat av noe han har gjort.
- Noen ganger kommer lidelse uten grunn, men bare for å rettferdiggjøre Guds påstand om at mennesker kan tjene ham uten tanke på belønningene.

“

JOB ER EN TEST CASE FOR Å
TENKE OVER HVORDAN GUD
STYRER VERDEN OG HVORDAN
VI SKAL TENKE OM GUD NÅR
LIVET KOMMER UT AV KONTROLL.

”

— *John Walton & Tremper Longman III*

DIALOGEN (KAP 3-27)

ELIFAS	BILDAD	SOFAR
Mystiker	Tradisjonalist	Rasjonalist
Personlig erfaring	Tidsaldrenes visdom	Svarthvitt system

Dialogen (kap 3-27)

Runde 1

Råd. Generaliseringer + oppfordringer.

Runde 2

Fokus på de ugudeliges skjebne. De fornærmer og ydmyker Job med antydninger.

Runde 3

De anklager Job direkte.

De spiller rollen som Anklagerens filosofiske representanter.

KAP 9-10

- 9,17: Han mener Gud ikke gjør rett
- 9,22: "Uskyldig eller skyldig – han utsletter begge." Gud bryr seg egentlig ikke om hvem som er rettskaffen eller ikke, siden Job er rettskaffen og lider.
- 9,23: "Han sender en flom av brå død, spotter når uskyldige fortviler." Tar det enda lenger...
- 9,24: "Jorden er lagt i den lovløses hånd. Han dekker til dommernes øyne. Om det ikke er han, hvem er det da?" Gud hindrer aktivt rettferdigheten fra å skje.
- 9,28: "Likevel frykter jeg smertene, jeg vet at du ikke frikjenner meg." Fordi han mener at Gud er urettferdig,
- 9,29-31: "Jeg blir jo kjent skyldig. Hvorfor skal jeg da streve forgjeves?" Gud har bestemt seg uavhengig av hvordan Job lever.
- 10,1-8: Gud burde vite bedre enn å la Job lide når han vet at Job er uskyldig.

1-2	Prolog	Gud sier at Job er rettskaffen
3-27	Dialog	<p>Guds rettferdighet</p> <p>Gjengjeldelses- prinsippet</p> <p>Jobs rettferdighet</p>
28	Visdoms- dikt	Forfatterens stemme som en overgang til talene?
29-31	Job	Siste tale. Ender med å kreve at Gud svarer (31,35)
32-37	Elihu	Gud kan bruke lidelse for å få menneskers oppmerksomhet. De rettferdige vil omvende seg, mens de ugudelige vil ikke og vil gå fortapt.
38-41	Gud	Svarer på anklagene ang. hans rettferdighet og hvordan han styrer verden. Gud ser alt. Job ser bare en liten del. Guds tilsynelatende urettferdighet må ses i et større perspektiv.
42	Epilog	Job innser at det er mye han ikke forstår og angrer på det han har sagt i sin frustrasjon. Gud sier likevel at Job talte sant om ham og gir ham dobbelt av hva han hadde før.

ELIHU (KAP 32-37)

- Redefinerer gjengjeldelsesprinsippet til å inkludere disiplin.
- 36,8-17
 - Hvis de rettferdige lider, er det fordi Gud vil vise dem deres overtredelser og arroganse (v. 9) og åpne deres ører for instruksjon og til å omvende seg (v. 10)
 - Hvis de hører, vil de bli gjenopprettet (v. 11). Hvis de ikke hører, vil de gå under (v. 12). Disiplin eller straff.
 - Gud kaller Job ut av hans situasjon (v. 16), men Job fokuserer på feil ting (v. 17). Han står i fare for å gå under som en ugudelig person.
- Representerer "den profetiske visdommen"? Han er ung og får visdommen ved åpenbaring og ikke alder og erfaring. Kommer likevel til kort.

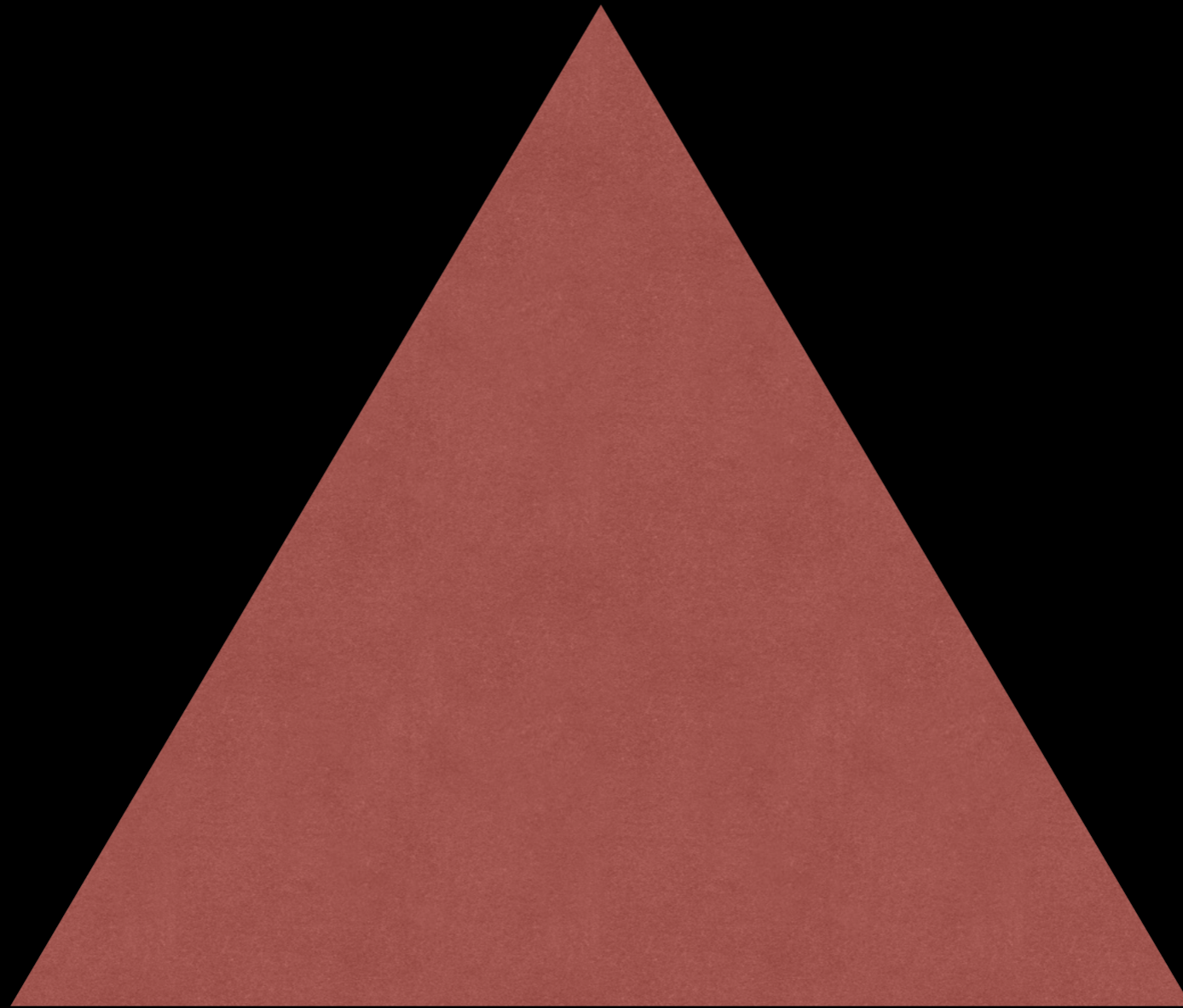
GUDS SVAR (KAP 38-39)

- Gud snakker bare til Job, men Guds svar er ikke det Job ba om: Enten en anklage [f.eks. 31,35] eller en erklæring at han er uskyldig [f.eks. 23,7].
- 38,2 - Job har laget et uklart bilde av hvordan Gud styrer verden fordi han ikke har all den nødvendige kunnskapen?
 - Dette kan ikke motsi 42,7 hvor Gud sier at Job talte rett om ham.
- Naturen er en parallell til moralen i universet. Job ser bare en liten del av verden, Gud ser hele bildet.

GUDS SVAR (KAP 38-39)

- 28,23-24: Bare Gud vet hvor visdommen er, fordi han ser alt under himmelen.
- 38,36-37: *Hvem har lagt visdom i sinnet? Og hvem har gitt hjertet forstand? Hvem kan telle skyene ved sin visdom? (BGO)*
- 39,29-30: *Var det din forstand som lærte falcken å fly, spre vingene og gli mot sør? Er det på ditt ord at ørnen stiger og bygger rede så høyt oppe?*
- Gud besvarer et annet spørsmål som har lurt i bakgrunnen gjennom hele boka: Hva er visdommens kilde? Hvem er vis?
- Gud styrer ikke verden etter rettferdighet, men med visdom.

Guds rettferdighet

Gjengjeldelses-
prinsippet

Jobs rettferdighet

GUDS SPØRSMÅL (39,35)

- Som i en rettssak inviterer Gud Job til å gi et svar på det Gud akkurat sa.
- 'føre sak' brukt mange ganger av Job, som i:
 - 13,6 - ...gi akt på mitt forsvar!
 - 13,19 - Hvem er den som vil gå i rette med meg? (BGO)
 - 23,6 - Ville Han da føre sak mot meg i sin store kraft? (BGO)
 - 31,35 - Om bare motparten min satte opp et skriv!
- 'anklage':
 - 13,3 - jeg ønsker å gå i rette med Gud!
 - 13,15 - likevel vil jeg forsvare mine veier for hans ansikt.
 - 23,7 - Der kunne den oppriktige bevise sin rett overfor Ham (BGO)
- Gud svarer Jobs eget ønske. Han har tydelig sagt at han ønsker å føre sak med Gud og anklager ham.

JOBS 1. SVAR (39,37-38)

- *“Jeg er så liten, hva kunne jeg svare deg? Jeg legger hånden over munnen. En gang har jeg talt og tar ikke mer til orde, to ganger, men nå sier jeg ikke mer.”*
- Er dette bare ydmykhet? Hvorfor fortsetter Gud da?
- Job visste hele tiden at Guds kraft overvelder alle som prøver å stå foran ham (9:12-15, 13:20-22, 23:15-16). Job kommer ikke med et svar, kanskje fordi det er umulig?
- Men han innrømmer ingenting heller, eller tar noe tilbake. Han har sagt alt han har å si, og han inviterer Gud til å fortsette.

40,3-9

- v. 3: Gud kommer nær til å svare Job direkte...
- v. 6-8:
 - Kan Job dømme all ondskap? Kan han gjøre en bedre jobb enn Gud i å styre verden?
 - *“Bare en med kraft lik Gud og i fysisk kontroll av universet kan ha autoritet til å dømme på det moralske området. Frikjenning av et menneske er en guddommelig oppgave, og Job har prøvd å gjøre Guds oppgave ved å kreve frikjenning.”* (David Clines)

BEHEMOT (40,10-19)

- ❖ Flertall av 'dyr' eller 'fe'. Brukt bare er om ett enkelt dyr. Kan bety et stort landdyr.
- ❖ Gud skapte det (v. 10), det har stor styrke (v. 11-13), 'behema' nevnt først i 1 Mos 1,24 (v. 14), det skremmes ikke (v. 18) og kan ikke bli temmet (v. 19).
- ❖ Virkelig eller mytologisk? Livlig poesi eller bokstavelig?
- ❖ Flodhest siden 1600-tallet. I ugarittisk litteratur opptrer den sjuhodete dragen sammen med Els kalv Atik.

LEVIATAN (40,20 - 41,25)

- En krokodille? Moderne hebraisk: Hval
- Sjuhodet sjømonster kalt Lotan/Litan i kanaaneisk mytologi. Et vanlig "kaos-symbol" i oldtidens Midt-Østen.
- Sal 74,13-14: *Du kløvde havet med din makt og knuste uhyrenes hoder i vannet. Du slo i stykker Leviatans hoder og ga ham til føde for folket i ørkenen.*
- Sal 104,25-26: *Her er havet, stort og vidt, med en talløs vrimmel av dyr, både små og store. Der stevner skipene fram, der er Leviatan, som du har skapt til å leke med.*
- Jes 27,1: *Den dagen skal Herren straffe med sitt harde og store og sterke sverd den flyktende slangen Leviatan, den buktende slangen Leviatan. Han skal drepe uhyret i havet.*

HVA ER POENGET TIL GUD?

1. Bare Gud kan kontrollere flodhesten og krokodillen?
2. Bare Gud kan kontrollere kaoshyrene (selv om de egentlig ikke finnes...)?
3. Verden er fantastisk men farlig?
4. En åndelig kamp: "Det er fortsatt kaos i verden, og ondskapen kommer ikke fra Gud, som Job tror, eller fra menneskene, slik vennene hans hevder. Gud er i en kontinuerlig kamp med ondskapen slik den manifesteres i disse kaoshyrene. Selv Gud må behandle dem forsiktig. Det krever all hans kløkt og kraft for å holde dem nede og forhindre at de ødelegger alt han har oppnådd."

5. SYMBOLER PÅ JOB OG GUD?

WALTON & LONGMAN

- "Etter beskrivelsen av Behemot er det eneste poenget at den står støtt i fossende elver (40,18). Behemot kan ikke rokkes, og Leviatan kan ikke utfordres. Mennesker burde respondere til fossende elver med trygghet og tillit (som Behemot gjør) og burde ikke tenke at de kan temme eller utfordre Gud (som med Leviatan, som er underordnet Gud)."
- "Job sammenlignes tydelig med Behemot når dyret introduseres (40,10)."
- "Jahve snakker ikke om at Job gjør noe *mot* Behemot, men når diskusjonen går over til å handle om Leviatan, bruker de første 8 versene 2. person. Dette skiftet antyder at Leviatan skal sammenlignes med Gud (40,22; 41,1-2.25)."
- "Job trenger å finne stabilitet i urolige vann og ha mer respekt for Jahve. Dette er bokas budskap og det er derfor naturlig at dette kommer fram i Guds siste tale."

GUDS SVAR (KAP 38-41)

- Gud er fullstendig i kontroll over den verden han har skapt.
- Selv om Guds svar er overraskende og ikke en bokstavelig respons, ser det ikke ut til at Gud anklager Job for noe. Hvilket betyr at Job hadde rett i at han var uskyldig.
- En forklaring på hvorfor dette hendte med Job ville ødelegge bokas hensikt: Lidelse kan skje uten noen god grunn og vi kan aldri finne ut hvorfor det skjedde.

JOBS 2. SVAR (42,1-6)

- v. 2: Han visste allerede at Gud kan gjøre alt, men nå vet han også at Gud har en hensikt med alt han gjør?
- v. 3: Gjentar Guds spørsmål i 38,2. Innrømmer at han talte med begrenset kunnskap.
- v. 4: Siterer Gud i 38,3 og 40,2. Forrige gang svarte han ikke, men nå vil han.
- v. 5: Job får ikke se alt, men han ser Gud.
- v. 6: *"Derfor kaller jeg alt tilbake og angrer i støv og aske."*
 - NB88: "Derfor lar jeg alt fare og angrer i støv og aske"

“DERE TALTE IKKE RETT OM MEG, SLIK MIN TJENER JOB GJORDE.”

42,7-8

Forslag:

1. Vennenes Gudsbilde var villedende, mens Jobs Gudsbilde var generelt rett. Gud tok seg ikke nær av noe av det Job sa.
2. Jobs teologi var ikke korrekt, men han avviste ikke Gud selv om teologien hans sa at han burde gjøre det.
3. “talt *til*”: Gjelder bare 42,1-6 og ikke alt Job har sagt. Vennene hans sier aldri noe til Gud, de snakker bare om Gud.

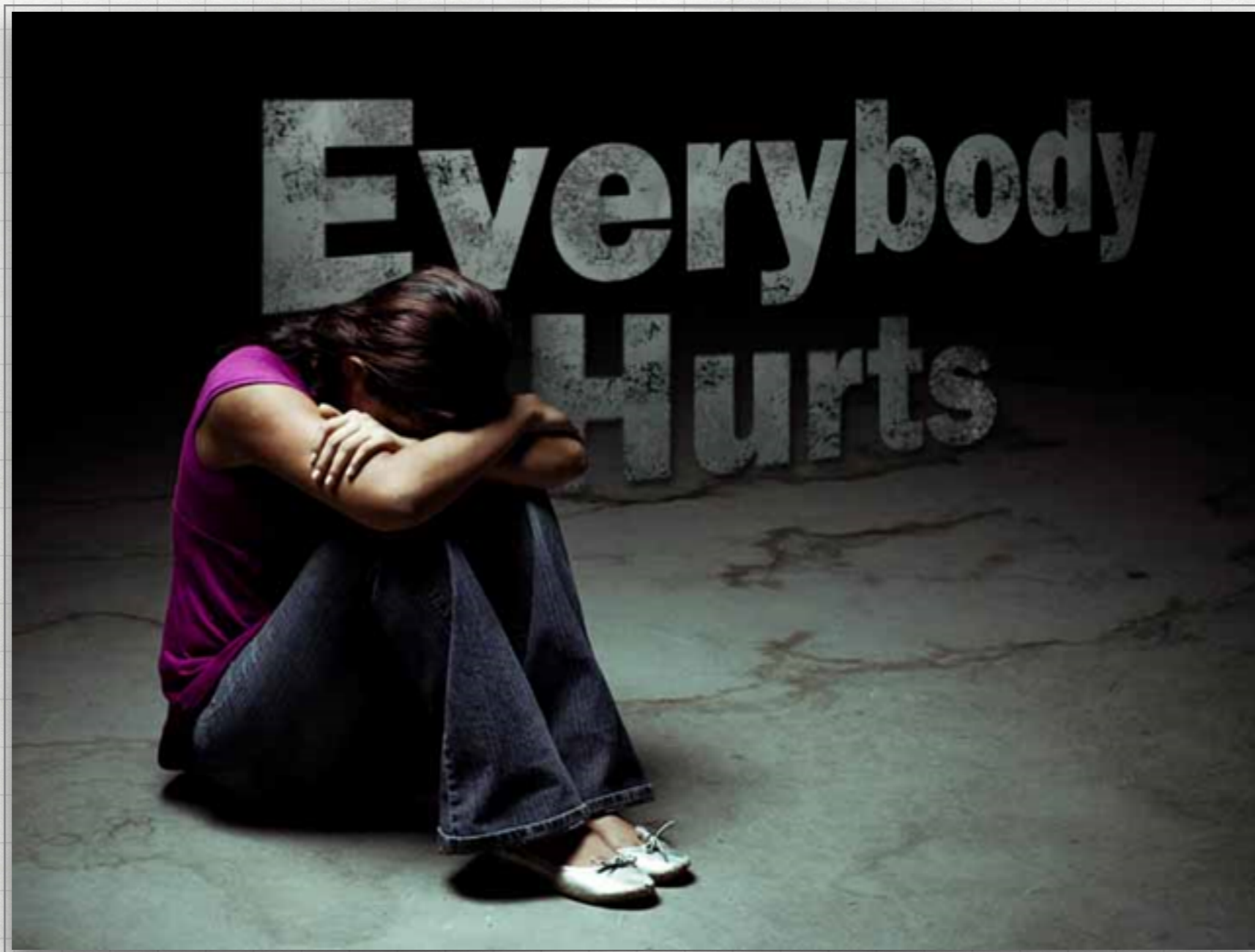
ANVENDELSE

HVA ER BUDSKAPET?

- Boka gir oss ingen grunn til lidelse. Veddemålet med djevelen er ikke grunnen til all lidelse i verden. Veddemålet viser at det ikke trenger være noen grunn.
- "Boka kommer ikke med lettelse angående hvorfor vi lider, men den kommer med lettelse fra jaget etter en forklaring og fra mistanken om at Gud har sviktet oss eller til og med blitt vår fiende." (Walton & Longman)
- Ikke et svar på det ondes problem, men et svar på hvordan vi bør reagere når lidelse skjer.
- Bare Gud er vis og ser hele bildet, inkludert historiens gang. Han trenger ikke forsvares, han ønsker å bli stolt på. Også når vi ikke forstår.
- Snakk til Gud, ikke bli bitter og stille. Trøsten ligger i relasjonen.

EN "LIDELSESTEOLOGI" FRA JOBS BOK

WALTON & LONGMAN

EN "LIDELSESTEOLGI" FRA JOBS BOK

WALTON & LONGMAN

1. Lidelse er noe som rammer alle mennesker.
2. Lidelse er en del av skaperverket. Et nervesystem for beskyttelse betyr at vi kan føle fysisk smerte. Det å være i stand til å elske betyr at vi er sårbare for emosjonell smerte. "Normal" kan ikke defineres som et liv uten lidelse.
3. Lidelse er ikke i seg selv knyttet til synd. Et resultat av syndefallet, ja, og noen ganger et resultat av vår egen synd eller andre synd. Men langt i fra alltid.
4. Lidelse burde lede oss inn i Guds armer. Bibelens sterkeste råd er å stole på Guds visdom. Det må være nok.
5. Lidelse er en mulighet til å få en dypere tro. Hvis vi forplikter oss på å ære Gud uansett omstendigheter. 1 Pet 1,6-7.
6. Lidelse er en mulighet til å få del i Kristi lidelser. Matt 5,10-12; 1 Pet 4,13.

HADDE JOB ET HÅP ETTER DØDEN?

- 3,13, 17-19: døden som ro, hvile og søvn
- 3,20-22: døden som noe å se fram til når man lider
- 10,21-22: døden som mørke
- 14,12.14: *...slik ligger mannen og reiser seg ikke. Han våkner ikke om så himmelen forgår, han står ikke opp fra søvnen... Kunne en mann som døde, få liv igjen, da skulle jeg holde ut i striden helt til det kom avløsning for meg.*
- Ingen oppmuntrer Job med å si at han kommer til å bli belønnet i evigheten selv om han lider nå, og at rettferdigheten vil skje etter døden.

HVORFOR FRYKTER VI GUD?

HVA OM ALLE BEVIS PÅ GUDS VELSIGNELSE I LIVENE VÅRE
FORSVANT, OG VI IKKE HADDE NOE HIMMELSK HÅP...

VILLE VI FORTSATT VÆRE TROFASTE MOT GUD OG TJENE HAM MED
LIVENE VÅRE?

FRYKTER VI GUD FORDI HAN ER GUD, ELLER FORDI VI ØNSKER Å BLI
BELØNNET FOR VÅR RELASJON MED HAM?

“

BUT IF HEAVEN NEVER WAS
PROMISED TO ME... IT'S BEEN WORTH
JUST HAVING THE LORD IN MY LIFE.

”

— *Andrae Crouch*

JESUS I JOB

- Job var rettskaffen og led uten grunn, men han var ikke syndfri. Jesus var syndfri men led likevel. I tillegg gjør han det mulig for de urettferdige å bli rettferdige, fordi han som var rettferdig led på urettferdig vis.
- Gud ble en del av vår lidelse for å til slutt fjerne all lidelse.
- Bare Gud er vis, og Jesus er Guds visdom (1 Kor 1,30). Vi kan ha en relasjon med Guds visdom.
- Muligens 19:25-26

1 PETER

- 1,3-7: Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde til en arv som aldri forgår, aldri skitnes til og aldri visner. Den er gjemt i himmelen for dere, dere som i Guds kraft blir bevart ved tro så dere når fram til frelsen. Den ligger alt ferdig til å bli åpenbart ved tidens ende. Derfor kan dere juble av glede, selv om dere nå en kort tid, om så må være, har det tungt i mange slags prøvelser. Slik blir troen deres prøvet. Selv forgjengelig gull blir prøvet i ild. Troen, som er mye mer verdt, må også prøves, så den kan bli til pris og herlighet og ære for dere når Jesus Kristus åpenbarer seg.
- 1,13b: Sett håpet fullt og fast til den nåde dere skal få når Jesus Kristus åpenbarer seg.
- 2,20b-21: Men om dere holder ut i lidelser når dere gjør det rette, da er det godt i Guds øyne. Det var jo dette dere ble kalt til. For Kristus led for dere og etterlot dere et eksempel, for at dere skulle følge i hans spor.

